

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Hva skal vi gjøre med Fadervår? /
Redaksjonen etterlyser innsendt stoff /
Den nye gudstjenestereformen og høymessen / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

17. søndag etter pinse - Bjarte Nese

18. søndag etter pinse - Ingvild Helene Mydske Fallegård
Høsttakkefest 2007 - Kjell A. Skartseterhagen

**Denne bønnen kan vi ikke endre ofte,
og i hvert fall ikke dens navn.**

Hva skal vi gjøre med Fadervår?

En tidlig sommermorgen for to år siden hentet mobiltelefonen meg ut av ferisesøvnen. Halvt i ørnska hørte jeg en hissig sørlandsstemme som spurte: "Hva har du gjort med Fadervår?" Han ble ikke den eneste som ringte den dagen og

henviste til min glipp i radioandakten om morgenen. Mange hadde lagt merke til at jeg var en prest som ikke kunne mitt Fadervår. Jeg hadde nemlig glemt: "...som vi og forlater våre skyldnere". Den slags gjør man ikke

ustraffet. Mengden av reaksjoner, og ikke minst styrken i dem, ga meg en overbevisende innføring i hva Fadervår betyr for folk flest. Denne bønnen er hovedmarkøren for svært mange menneskers forhold til den kristne tro.

Hver dag lyder Fadervår i radioen. Mange stopper opp og blir stille. Ikke så rent få ber med. I gudstjenesten er det mange ledd som folk flest ikke kjenner, men Fadervår er et gjenkjennelsens ankerfeste. Alle som har holdt andakt på et aldershjem, kjenner denne bønnens spesielle posisjon. Mye av det som blir sagt, går kanskje hus forbi, men i Fadervår er omtrent alle med. Og i gravferder og brylluper er nettopp denne bønnen det sted ved siden av salmesangen der alle kan delta. I et folkekirkelig perspektiv er det ikke likegyldig hvilket forhold folk flest har til Fadervår. Dersom dette forholdet forstyrres, kan det virke negativt inn også på det som er større: tilknytningen til kirken og kirkens tro.

Fadervårs sentrale stilling i et folkekirkeperspektiv er ikke en tilfeldig utvikling, men samsvarer godt med denne bønnens sentrale stilling i kirkens historie og liturgi. I sin bok "Mänsklig gudstjänst" fra 2005 omtaler Martin Modeus Fadervår som et *legitimerende symbol* i kirkens rituelle handlinger. Dette er etter min mening en god betegnelse som treffer en viktig side ved denne bønnens stilling også i vår kirke. Den gir de liturgiske handlinger tyngde og legitimitet. Et tydelig eksempel på dette er bønnens plassering ved slutten av dåpsliturgien. Fadervår er ikke egentlig en dåpsbønn, men den passer likevel naturlig inn. Tilsvarende gjelder også ved vigsling til kirkelig tjeneste der bønnen med håndspåleggelse avsluttes med Fadervår. Det er neppe bønnens ordlyd i seg selv som tilsier en slik bruk, men nettopp dens "status", dens legitimerende funksjon. Fadervår gir handlingen symbolsk vekt og gyldighet.

I sum tilsier alt dette at Fadervår ikke bare kan betraktes ut fra sitt kognitive, teologiske innhold, men også ut fra sin tradisjonelle bruk i folket og i liturgi. Her handler mye om ikke-rasjonelle forhold som ordenes rytme, deres fortrolighet og den verdighet som følger av tradisjonen. Fadervår er troens fremste

symbol i folket, og dette symbolet har et navn: "Fadervår". Denne bønnen kan vi ikke endre ofte, og i hvert fall ikke dens navn. Men er ikke det likevel nå blitt nødvendig?

Den versjon vi nå har i gudstjenesten av Fadervår på bokmål er ca. 30 år gammel. Den tidligere versjonen, med "Helliget vorde ditt navn", hadde vi da hatt nærmest uforandret i noe over 100 år. Jeg tilhører dem som helt fra starten av har ment at 1978-teksten ikke er god. Bønnen "La ditt navn holdes hellig" skaper ikke de ønskede assosiasjoner. Selv om ordene i sin bibelske sammenheng "egentlig" har teosentrisk karakter, så tror jeg likevel de oppfattes annerledes. Folk flest vil rimeligvis tenke at dette handler om oss mennesker og hvordan vi oppfyller vår oppgave med å holde Herrens navn hellig, det vil si å bruke hans navn rett. Bønnen får dermed preg av positiv motsvarighet til Det andre bud: Du skal ikke misbruke Herren din Guds navn! Den handler om hva vi med Guds hjelp skal gjøre, og får slik - i hvert fall delvis - en antroposentrisk karakter.

På nynorsk har dette vært løst bedre. Her heter det som kjent siden 1938: "Lat namnet ditt helgast". Dermed blir det teosentriske perspektiv tydelig. Det er derfor rent teologisk vurdert et fremskritt at den nye bokmåls-oversettelsen fra Bibelselskapet av 2005 har tilsvarende formulering som på nynorsk: "La navnet ditt helliges". Men dermed blir samtidig følgende spørsmål unngåelig: Hvorfor kunne vi ikke sagt "La navnet ditt helliges" også for 30 år siden? Det kunne spart oss for mye forvirring.

I tillegg må det trekkes fram at bønnene "tilgi oss vår skyld" og "la oss ikke komme i fristelse" også er tydelige fremskritt. Likedan kan det gis gode grunner for det etterstilte eiendomspronomen i formuleringene: "navnet ditt / riket ditt / viljen din". Her bringes bønnen nærmere hverdagens talespråk.

Tilsvarende kan man også tenke om selve åpningsordene: "Vår Far i himmelen". Gud trekkes slik nærmere vår fortrolige hverdag. For de av oss med gode relasjoner til vår egen far, vil dette trolig bli opplevd som en vinning. Selv opplever jeg det i hvert fall slik. Men for

Hvorfor kunne vi ikke sagt "La navnet ditt helliges" også for 30 år siden?

mange er nettopp denne økte nærhet mellom far i himmelen og far i hjemmet problematisk, for noen også traumatisk. Dette kan tale for å beholde det mer distanserte uttrykk: "Fader vår".

Dessuten, når bønnen innledes med "Vår Far i himmelen", mister ikke dermed Fadervår sitt navn? Skal vi nå kalle denne bønnen: "Vår Far"? Vil det la seg gjennomføre?

I og med at vi har fått en ny versjon av Fadervår i Bibelen, reiser spørsmålet seg naturlig nok om ikke denne også skal tas i bruk i gudstjenesten og de øvrige liturgiene. Liturgien bør vel ikke har et annet Fadervår enn vår kirkes offisielle bibeloversettelse?

Innholdsmessig og teologisk er det, som nevnt, i hovedsak gode grunner for et slikt

skifte. Men hva med bønnens symbolkarakter og posisjon i folket? Kan vi endre Fadervår med 30 års mellomrom? Vil da folk flest "miste" denne bønnen? Dette er et ekte dilemma og svaret er langt fra opplagt. Men til syvende og sist tror jeg det blir vanskelig å komme utenom nok en endring. Den nåværende liturgiske form kan vanskelig gjøres permanent. Dertil har den for mye preg av å være et feilskjær. Men kan det være klokt å endre selve åpningsordene, og dermed også forkludre bønnens navn?

HALVOR NORDHAUG
hnordhau@mf.no

Redaksjonen etterlyser innsendt stoff

Grunnet datacrash i sommer er dessverre en del innsendt stoff blitt borte for oss. Det gjelder først og fremst bokmeldinger, men det kan også ha rammet én innsendt artikkel. Vi ber

derfor om at innsendt stoff som ikke har stått på trykk senest i dette nummeret, blir innsendt på ny. Vi beklager det inntrufne og har truffet tiltak som skal forhindre gjentakelser.

Den nye gudstjenestereformen og høymessen

AV TORE KOPPERUD

Lenge har mange kjent på at en ny reformtid sto for døren. Den liturgiske interesse og oppmerksomhet har vært merkbart voksende de senere tiår. Overraskende på en måte, fordi de nye kirkens bøker forelå jo - samlet og innbundet - så sent som i 1992. Og ikke fullt så overraskende likevel, da flere av ordningene var i bruk allerede på 70-tallet. Tankevekkende er det i imidlertid at den langt større variasjonsbredde i liturgiske ordninger og ledd som forelå med de nye bøker, på mange steder ikke kom i bruk før enda noe nytt banket på døren.

Det er mange grunner til at denne siste liturgiske "bevegelse" kom, uten at plassen tillater å gå noe nærmere inn på det her. Det bør imidlertid slås fast som en liturgihistorisk begivenhet at det var *Ungdommens Kirkemøte* som i 2003 henvendte seg til Kirkemøtet med et ønske om en ny gudstjeneste med større mulighet for deltakelse og lokal tilpasning. Og de fikk kanskje mer enn de egentlig ba om. Det som kunne ha vært løst med en noe større åpning i "rubrikkene" (Gudstjenestebøkens innledende del - Fellesveiledningen / Generalrubrikkene) ble starten på en helt ny gudstjenestereform. For i Kirkemøtet viste det seg at det ikke bare var de unge som lengtet etter noe mer.

Nemnd for gudstjenesteliv ble satt på saken. Deres visjon for gudstjenesten som et møtested viste seg raskt å være særlig heldig valgt.

Og mindre gunstig var det ikke med målsettingen om et gudstjenesteliv preget av større *fleksibilitet*, bredere *involvering* og økt *lokal tilpasning*. Kanskje burde det også legges til noe om den nødvendige gjenkjennelse, som er av de gudstjenesteerfaringer som jeg som prest har lært å verdsette mest i møte med mennesker i både øst og vest. Dette siste for å komme både (1) dem i møte som er oppriktig glade i gudstjenesten, slik de jevnlig opplever den, og (2) de mer "kirkesjeldne", som også er avhengig av et visst gjenkjennelsens preg. Vi må som kirke legge til rette for å unngå å gi begge disse grupper en opplevelse av å være fremmedgjort. Erfaringen viser at om hovedinntrykket er det samme, så kan godt mangt og meget "innenfor rammen" være nytt.

Åpen og *erfaringsbasert* heter det om prosessen. Og så langt fremtrer den som imponerende åpen, og med stor vilje til å hente inn mange røster med ulike erfaringer. Med tanke på den videre prosessen kan også dette bidrag ha verdi, selv om det kommer sent, opprinnelig tilrettelagt som det var for en annen publiseringsskanal.

Det følgende hadde et konkret utgangspunkt, nemlig en ny utgave av boken "På vandring gjennom kirkeåret", som har vært utsolgt en tid. Dette arbeidet var faktisk påbegynt lenge før den nåværende gudstjenestereformen startet opp. En slik gjennomarbeidet og utvidet

bokutgave var ment å omfatte også noen synspunkter på variasjon innenfor de liturgiske ordninger i lys av kirkeårets vekslinger, noe som langt på vei ville være meningsløst på et tidspunkt med en ny gudstjenestereform på trappene. Trolig kan det likevel være av betydning å hente frem noe av dette materialet, sammen med noen erfaringer og refleksjoner som går på liturgiske vekslinger i det hele tatt, konkretisert ved bruken av alternative (valgbare) og fakultative (frivillige) ledd.

I den følgende gjennomgangen er det *Høymessen* som er lagt til grunn, og det med gjeldende ordnings fem hoveddeler, uavhengig av eventuelle endringer som kan bli foreslått som morgendagens ordning. Det er det *praktikable*, stundom helt ned på det *verbale*, som står i forgrunnen, mer enn de *prinsipielle* overveielser. Plasshensyn tillater heller ingen utdypende presentasjon av argumentasjon ut fra historisk og bibelsk bakgrunnsmateriale. Det får så være. Det som ikke kan unnværes, er en kontinuerlig liturgisk etterprøving av egen praksis.

I Innledning: Bønn og lovsang

Inngangen til gudstjenesten og prestens praksis med å gå eller stå for alteret, synes klart svekket de senere år. Mange venter med å gå til mot slutten av første salme, og har et ønske om ikke å stå for alteret om en ikke "har noe der å gjøre" og enda til skygger for korset eller krusifikset, noe som vil være tilfelle atskillige steder. Dette må selvsagt avgjøres lokalt.

Inngangsord som omfatter noe om dagen og gudstjenesten som følger, er godt innarbeidet de fleste steder. Det må være kort, og kunne nok enkelte steder være sagt umiddelbart etter samringingen, og før de siste tre enkle klokkeslagene (som det bør instrueres at det alle steder avsluttes med). Det bør også - ut fra hensynet til fleksibilitet - gis anledning til å hente inn en form for *inngangsbønn* (jfr. den gamle "klokkerbønnen") som et fakultativt ledd. Også den kan gjerne plasseres foran de tre siste klokkeslagene. En slik bønn har vist seg å være en god forberedelse for mange. (I *Bønneboken*, som i 1991 forelå fra Per Juvkams hånd, på oppdrag av Bispemøtet, er den nevnte bønn noe justert - se oppslag nr.53).

Syndsbekjennelsen kan sikkert drøftes både hva ordlyd og plassering angår. Tekstlig bør også dette ledd ha flere alternativer. Foruten den nåværende, som er godt innarbeidet og faktisk er noe av det lille mange kan utenat, kan det tenkes noen fritt utformede og andre mer "bundet" til Salmenes bok, og da ikke minst Botssalmene. La ellers Salme 19,13-14a være nevnt.

Rent personlig savner jeg noe om forsømselsene. (Ordlyden kunne eksempelvis være "har krenket deg med tanker og ord, gjerninger og forsømmelser.") Og minst like meget savner jeg, i likhet med flere, en åpning lik: "La oss bøye oss for Gud og bekjenne våre synder. *Først stille, hver for oss. Dernest høyt, sammen.*" Dette burde bli fakultativt generelt og/eller spesielt knyttet til fastetid og Bots- og bededag.

Plasseringsmessig er det hevet over tvil at ikke få, i likhet med undertegnede, vil savne dette leddet ved gudstjenestens begynnelse, like sikkert som mange vil ha det flyttet lenger ut i gudstjenesten, så starten ikke skal oppleves så "bratt". Her bør det åpnes for alternative plasseringer. Pro en fortsatt mulig plassering ved gudstjenestens inngang kan det vises til en sterk beretning som "Profeten i templet" (Jes 6), eventuelt også "Tolleren i templet" (Luk 18). At et *absolusjonsord/nådetilsagn* nå vil komme med, antas å være hevet over tvil, og kan trolig gis alternative uttrykk som i "Prøveordningen" (1969), skjønt flere "ord" enn de der nevnte kan være aktuelle.

Kollektbønnen, samlingsbønnen for den enkelte dag, forventes videreført i flere rekker med alternativer. Da tenkes det ikke bare på helt nyskrevne, preget av vår egen tid, men også en serie med merkbart reformatorisk forankring. Også en serie med korte bibelske bønner (bønneord fra både GT og NT) skulle det være mulig å få frem, noe avhengig av hvordan det nye kirkeåret tegnes ut. Det burde være en kirkelig utfordring å bestrebe seg enn mer på å be "med Guds ord".

II Forkynnelse av Guds ord

Trosbekjennelsen kombinert med *forsakelsen*, burde gis en fakultativ mulighet i fastetiden.

Jfr. "Forsakelsen i Gudstjenesten" (pkt. A), vedtatt som Forsøkssak av Kirkerådet i 1995. Dette ville være med på å profilere denne

særmerkte tiden i kirkeåret som den kamp/seier tid den er tenkt som, og dessuten knytte historisk tilbake til katekumenenes forberedelse med tanke på dåp til påske.

Ellers vil Credo kanskje også bli gitt en alternativ plassering. Flere har tatt til orde for at den nærmest skal ha sin faste plass etter prekenen, mens andre vil mene at en salme umiddelbart etter prekenen utvilsomt vil gi et enda bedre, og i hvert fall mer nyansert svar, fra dag til dag gjennom kirkens år. Til nå gode muligheter, som mange holder av, bør ikke "lukkes". En "streng" praksis ville være mot denne reformens ånd.

III Menighetens forbønn

Kunngjøringene skal ha fått sin nåværende plassering på grunn av sammenhengen med den påfølgende forbønnen. I praksis er dette mindre merkbart enn ønskelig, og mange - både lekfolk og tjenestegjørende - opplever nok at kunngjøringene (som fort kan bli både for mange og for lange) representerer et lite heldig "brudd" i gudstjenesten.

Det som ofte gjør et sterkt inntrykk, og virker mest integrert, er det å minnes de døde, med navns nevning (og alder, event. adresse), foruten et bibelord. Enkelte steder har det blitt praksis at kantor/organist setter en svært kort, melodisk "tankestrek" som avrunding på det hele. Når så "Menighetens forbønn" følger umiddelbart, blir det en helhet av dette.

Skulle "Kunngjøringene" alternativt flyttes til gudstjenestens avslutning, så er det vanskelig å tenke seg den nevnte minnemarkeringen lagt hit. Det samme gjelder anbefalingen av takkofferet, med mindre dette tas opp ved gudstjenestens utgang. (Det kan like fullt bes for offeret i forkant, under forbønnen.) Anbefalingen kan gis i korthet umiddelbart før offeret tas opp, nå oftest i benkene, i tilknytning til salmen før nattverden.

Forbønnene i seg selv bør utvilsomt foreligge i lang tid flere alternativer enn dagens, som på mange måter er skåret over mye av den samme lest. Her kan det også vises til Forsøkssakene fastsatt av Kirkemøtet i 1995. (Se "Alternative forbønner i ordningen Høymesse", med bl.a. en bearbeidet utgave av det såkalte Taizelitaniet." Se tilsvarende "Alternative menighets-svar og forbønner i ordningen Familieguds-

tjeneste." Selv om dette siste gjelder en annen ordning enn Høymessen, er det også materiale og muligheter her som bør vurderes nærmere med tanke på denne.) Selvsagt må og litaniene på nr.951-953 hentes inn, så verdifulle som de alle er. Og til sist bør det nevnes at den såkalte "Kirkens fredsbønn", i sin siste form fastsatt av Kirkemøtet 1995, selvsagt innlemmes blant forbønnene.

IV Samling om Herrens bord

I de gjeldende gudstjenestebøker møter nattverd liturgien oss primært på to steder, dels under ordningen Høymesse, dels under ordningene for "Nattverd gudstjeneste utenom høymesse." Nå bør tiden være moden til også å vurdere disse siste ordningene som alternativer *innenfor* høymessen, ikke minst med tanke på bruk innenfor visse deler av kirkeåret.

Alternativ I har et mer meditativt, noen vil kanskje også si belærende/kateketisk preg enn de øvrige. Dette er et nærliggende alternativ for fastetiden, men burde da suppleres med et avsluttende Agnus Dei før selve måltidet. (Til Agnus Dei skal bemerkes at ikke så sjelden høres nå gjeldende ordlyd "Du Guds Lam som *bar* all verdens synder" byttet ut med *bærer*.)

Det er ikke stedet i en bemerkning å drøfte dette nærmere, men to refleksjoner kan få stå åpne. For det første: Ordlyden i Joh 1,29 (i sin tids opprinnelige situasjon), bør vel i vår situasjon (i oppfyllelsens ettertid) videreføres i lys av ord som Hebr 7,27. For det andre: En eventuell endring fra fortid til nåtid i liturgien kan ha med en annen nattverdforståelse å gjøre.)

Alternativene under II har et anamnetisk og doksolgisk preg, med akklamasjon og epiklese, forventning og lengsel. Ja, endog til *Marana ta*-ropet bryter gjennom. Begge disse er gode alternativer for tiden mellom påske og pinse, og på enkeltdager mot slutten av kirkeåret.

Alle tre alternativer har felles utdelingsord, av appliserende karakter: "*Kristi legeme, gitt for deg. / Kristi blod, utøst for deg.*" Erfaringen, og ikke minst fra barn til nattverd med dette alternativ, etterlater et inntrykk av at det opphøyde *Kristus* i denne sammenheng kan virke mer distanserende enn det til vanlig brukte og likefremme *Jesus*. Selv hadde jeg gjerne sett at *Hoc est* hadde vært beholdt også i denne siste

form, så utdelingsordene hadde vært følgende: *Dette er Jesu legeme, gitt for deg / Dette er Jesu blod, utøst for deg*. Slik kunne et berettiget teologisk som sjelesørgersk anliggende vært opprettholdt i sammenbundet form. Hvis innvendingen skulle være at det vil ta for lang tid, så må en kunne spørre hva det egentlig er som fortjener tid og oppmerksomhet under en gudstjeneste. *Øyeblikkets evangelium* må vernes under våre så ofte hardt pressede tidsforhold!

V Avslutning: Signing til tjeneste

Lovprisen burde også foreligge i langt flere alternativer. I ordningen *Familiegudstjeneste* har vi et særlig godt eksempel, som ikke burde holdes utenfor Høymessen.

Velsignelsen forholder det seg likedan med. Igjen kan det vises til *Familiegudstjenesten*, men det er også andre i enda nyere former som det er vel verd å lukke inn.

Trolig kan også disse ledd knyttes til særlige kirkeårstider, uten at de skal bindes til disse. Vi har et land med store forskjeller i gudstjenestefrekvens, musikalsk bistand, tradisjonsbinding og mer til. Det vi må komme ut med er et opplegg som kan brukes i en stor domkirke som i et lite kapell, med en *liturgisk stamme* som det kan vokse mer eller mindre ut av. En ny ordning hvor ingen kjenner seg som tapere, men alle som vinnere, må være målet. Igjen vil jeg mene at større fleksibilitet, bredere involvering og økt lokal tilpasning - sammen med den nødvendige grad av gjenkjennelse - vil være veien å gå for å nå målet.

Utsendelsen bør det også sies noe om. Den er i dag fakultativ, og bør så være. Men også denne kunne vinne på å foreligge i flere språklige alternativer, og også med en alternativ plassering. Gjeldende ordning plasserer den etter de tre ganger tre klokkeslagene, og før postludiet eller utgangssangen. Men der menigheten sitter under postludiet - og det er ikke så få steder - så oppleves det merkelig å høre et *Gå*, for så umiddelbart å sette seg. Her må det være mulig å få veiledningsord som er mer tilpasset de ulike situasjonene.

Tillegg

Øvrige liturgiske ledd som ikke er nevnt her (Kyrie, Gloria, Sanctus med flere) er det klart må gis den samme oppmerksomhet. Allerede i

"Salmer 1997" er det en del nytt materiale, og mye godt er kommet til etter dette - ikke minst av global økumenisk karakter. At vi nå, mer enn noen gang før, synger med "hele verden", må virkelig merkes også i den liturgiske sang.

Høytidsinngang til våre tre store høytider, og kanskje også til noen særskilte høytidsdager, er noe jeg gjennom mange år har savnet. Jeg tenker på gudstjenestens begynnelse, før den eventuelle prosesjonen inn og før dagens første salme. La meg få kalle det et *liturgisk initium*, forstått som de aller første ordene i høytids-gudstjenesten. Dagens "grunntone" intonert kort av en enkelt røst (liturg eller forsanger) og med menighetens like korte gjensvar.

I julen tenker jeg for eksempel på et kort foranstilt Gloria (Luk 2,14), i påsken den historiske så pregnante hilsen "Kristus er oppstanden" / "Ja, han er sannelig oppstanden" (sml. NoS 919/920 i kortform), og i pinsen starten på den gamle pinseantifon "Kom, Hellige Ånd, Herre Gud" / "Gyd dine nådegaver ut" (se NoS 206/207).

Prest og kantor og mange flere vil stå sentralt i fremtidens gudstjenestearbeid på lokalplanet. De førstnevnte vil - til forskjell fra de mange andre - ikke bare ha dette som sin interesse, men som sin profesjon. Dette er et hensyn som må reflekteres klart i spørsmålet om avgjørelsesmyndighet, og som det blir enda viktigere å få klargjort med stadig flere alternative og fakultative ledd. Menighetsrådets oppgave blir å ta stilling til mer overgripende liturgiske spørsmål, jfr. gjeldende fellesveiledning om "Avgjørelsesmyndighet" (GB I/s.16).

Dette kan komme til å bli et enda mer spennende og stimulerende samarbeid, eller skal vi si samspill, om gudstjenesten.

Kirkemøtet skal trolig, etter 25 års virketid, for første gang behandle en hel eller størstedelen av en hel liturgisk pakke i 2009. Det kan være godt å minne om hvordan man i 1984, på det aller første av disse møtene, så fint fremholdt gudstjenesten som "livsnerven i kirkens liv" og "det livgivende kraftsentrum i kirken". Det er på denne bakgrunn vi alle bør bidra til at den nye gudstjenestereformen, og i vår kontekst her: høymessen, kan lykkes i nettopp dette.

FRA BOKFRONTEN

Spennende, postmoderne og konservativ homiletikk fra Danmark

Leif Andersen: Teksten og tiden.

En midlertidig bok om forkynnelsen, Bind 1 + 2

Kolon/Credo forlag, Fredericia, 2006

Leif Andersen er lektor ved Menighetsfakultetet i Århus og underviser i homiletikk. I fjor utga han en tobinds homiletikk. Og la det være sagt med en gang: Dette er spennende lensing - til tider rent ut morsomt og underholdende, til tider alvorlig og utfordrende.

Andersen har også tidligere levert en rekke bøker, bl.a. en "Ateistisk andaktsbok" som ble oversatt til norsk i 2004. Det som særpreger hans forfatterskap synes å være en levende interesse i vår postmoderne samtid, kombinert med en forankring i konservativ lutherdom.

I hans tobindsverk finner vi mye aktuell samtidsanalyse, ofte ved hjelp av kunstverk som maleri, film, litteratur og tegneserier. Samtidig møter vi her en homiletiker som bryter med hovedtendensen i mye aktuell og særlig amerikansk homiletikk som først og fremst fokuserer på det retoriske og mindre på det teologiske innhold, slik tilfellet er i bevegelsen som gjerne kalles "New Homiletics" med sin mest fremtredende talsmann i David Buttrick.

Andersen er nok også opptatt av retorikk, og han erkjenner at tradisjonell lutherdom her har vært på underskudd. (Dette gjelder jo ikke minst i hans eget hjemland, Danmark, der bevegelsen "Tidehverv" nærmest har foraktet alt som minner om den slags.) Men rent retoriske anliggender har mindre plass hos ham enn i mange andre homiletiske lærebøker. Med styrke løfter han derimot fram det klasisiske lutherske anliggende: lov og evangelium, og viser at denne tematikken ikke på noen måte er passé.

Samlet sett utgjør de to bindene nærmere 600 sider. En fyllestgjørende anmeldelse av disse, er selvsagt utenfor rekkevidde i denne sammenheng. Men la meg peke på noen høydepunkter:

- Andersen drøfter i første bind hvordan evangeliet skal forkynnes i møte med jeg-svake mennesker som kjenner mer til skammen til skyldfølelse. For det narsissistiske menneske er frelse ikke tilgivelse, men aksept. Dilemmaet er velkjent og ofte omtalt

blant alle dem som skal nytolke budskapet i dagens verden. Vi sliter med å gjøre klassisk kristendom relevant for dagens tilhørere. Andersens drøfting er dyptpløyende og langt på vei også original. Han gjør seg til talsmann for å utvide den tradisjonelle dialektikken lov - evangelium til en triade: skapelse - lov - evangelium. Lesningen berikes ved at han illustrerer sitt poeng gjennom et bilde av Jesu dåp, utført av renessansekunstneren Piero della Francesca. Tankevekkende er også hans fremhevelse av at rettferdiggjørelse er noe langt mer og større enn syndstilgivelse. Dette forholdet er ofte oversett, men helt fundamentalt innenfor en kristen livstolkning.

- I andre bind analyserer Andersen bl.a. det munnslappe slagord: "kontekstuell teologi". Han viser det helt berettigede og nødvendige anliggende bak denne parolen, men avslører samtidig hvor mye implisitt, tvilsom teologi som gjerne følger med på lasset. Når konteksten gis en slik vekt at den fører til at budskapets alltid nærværende anstøt svekkes, har teologien sporet av. Provoserende tydelig, men glassklart begrunnet, fremsetter han følgende påstand: Fortapelsens mulighet er gudstjenestens ultimative begrunnelse! Det er virkelig en provokasjon. Men har han ikke rett? Og hvis han ikke har rett, hva er da gudstjenesten - en terapeutisk samling der vi informeres om at Gud og kirken er åpen og inkluderende og aldri har vært noe annet? I så fall: Hvorfor skal vi da ta oss bryet med å gå dit?
- Boken avsluttes vakrere enn noen annen teologisk lærebok jeg har lest - med et bilde av den hollandske 1600-tallsmaler, Nicholas Maes, som viser hvordan Jesus velsigner barna. Herren legger sin hånd på en litt forskremt jente som vender ansiktet bort fra ham og ser etter mor. I hånden holder hun en ball som hun åpenbart har lekt med, og hun er trolig mer opptatt av den enn av Guds Sønn. Og Andersen kommenter: "Han velsigner hende med hele den distraherende usikkerhet, hun er kommet til ham med. Med sin lille bold i hånden". Det er bevegende vakkert, og læreboka blir her til oppbyggelse og prekenlyst. Andersen viser gjennom dette og mange andre eksempler

hvilke enorme muligheter som forkynnelsen kan trekke på gjennom kunsten.

Skulle noe nevnes kritisk, måtte det være at bokas styrke samtidig er dens svakhet. (Gjelder ikke det generelt?) Det spennende ved boka er at den griper så vidt og gir en engasjerende analyse av forkynnelsens og evangeliets vilkår i vår postmoderne tid. Andersen skriver kanskje mer om landskapet rundt prekenen enn om selve prekenen. Her er lite av homiletikk i mer snever forstand. Dette er definitivt langt unna "how-to-do-it". Hans fremstilling er kanskje mer systematisk teologi enn praktisk teologi. Dessuten er han svært ordrik. Men samtidig er det vanskelig å peke på noe her som ikke er relevant, og det nettopp for prekenen! Han føres av sted av sitt sterke engasjement, nei mer: av sin lidenskap for forkynnelsen; og får i hvert fall denne leser med seg. For alle oss som preker, og som ikke synes det er blitt enklere etter hvert, er boken en gave.

Halvor Nordhaug

SØNDAGSTEKSTEN

Bjarte Nese, Ingvild Helene Mydske Fallegård og Kjell A. Skartseterhagen

17. søndag etter pinse

23. september 2007

Preiketekst: Joh. 11, 17-27. 37-44

Mange har vel gjort seg tankar i samband med dødsfall og gravferder. Døden møter vi så å seie kvar dag i fjernsyn og aviser - oftast som noko ekstraordinært. Dersom nokon blir drepne, eller at dødsfallet er unaturleg på anna vis, er det spesielt interessant for samfunnet. I teksten (Joh. 11) for denne søndagen er det Lasarus som er sjuk og dør. Det er eit naturleg dødsfall, men for dei nærmaste er tapet stort. Det blir sendt bod etter Jesus.

Bodet som gjev Jesus beskjed får eit litt uforståeleg svar. For det vert sagt at sjukdommen til Lasarus ikkje fører til døden. Men den er til Guds ære. Det må framstå som uforståeleg for dei næraste. For på dette tidspunktet kan Lasarus allereie vere død. (I og med at han ligg i grava på fjerde dagen når Jesus kjem til Betania.) Slik blir ein introdusert for eit typisk trekk ved Johannesevangeliet; Jesu tankegang er guddommeleg, og ikkje utan vidare tilgjengeleg for menneska. Utsegna er berre forståeleg i lys av at Jesus skal vekke opp Lasarus.

Bakgrunn

Preiketeksten startar i vers 17. På det tidspunktet er Jesus kommen fram til Betania og blir møtt av Marta. Dialogen mellom dei to har eit anna typisk trekk hjå Johannes. Dei snakkar forbi kvarandre. Marta forstår ikkje heilt kva Jesus vil fortelje henne. Ho møter han med; "Herre, hadde du vore her, så hadde ikkje bror min døydd".

Jesus svarar at bror hennar skal stå opp. Marta har tillit til Jesus, og trur at Lasarus skal stå opp på den siste dagen. Ho veit dette, men skjønar ikkje kva Jesus vil fram til. Han fortset med å seie "Eg er oppstoda og livet. Og kvar den som lever og trur på meg skal i all æve ikkje døy." (11, 25) Jesus har ein liknande samtale med Maria også. (Den er kutta i preiketeksten.) Men når Jesus kjem inn i byen og ser at alle er ute av seg, blir også han oppskaka. Nokre er kritiske, og peikar på at Jesus kunne vore der før, og forhindra dødsfallet. Men gjennom heile evangeliet er det tydeleg at Jesus ikkje let seg styre av menneske. Då Jesus til dømes fekk vite om Lasarus sin sjukdom, (vers 6) står det (nesten trassig) at han drygde i to dagar. Det er altså ikkje menneske som skal styre når han gjer teikn -

det er Gud. Likeins har ingen skjønt Guds plan. For Jesus tenker å vekke den døde opp, som eit tein frå Gud. Men ingen verker til å tenke på det. Jesus ber dei ta steinen i frå grava. Når Marta nøler, med tanke på at det luktar av den døde, gjentek Jesus at dei skal få sjå Guds herlegdom. Jesus ber, og kallar så på Lasarus. Han kjem ut, bunden av likkleda.

Som det siste av sju teikn, er dette det største underet han gjer i Johannes. Dette teiknet får overprestane til å reagere på Jesu virke, og planar om å drepa han blir lagt. Koplinga til Jesu *død* er tydeleg i vers 16, der det kjem fram at læresveinane er redde for å komme til distriktet rundt Jerusalem. Dei kan bli drept. Men koplinga til Jesu *oppstode* er også klar. Teksten er eit frampeik på Jesu oppstode, for den viser at Jesus har makt over liv og død. Nokre detaljar er verdt å merke seg. I kap. 20 møter kvinnene ei grav der steinen er fjerna og den døde borte, i motsetnad til i kap. 11. Dette er Herrens verk. Når dei så hentar nokre av læresveinane og går inn i grava, ligg likkleda igjen. Jesus er fri frå desse, men Lasarus framleis er bunden av dei. Ei rimeleg tolking av dette kan vere at Johannes vil vise at Lasarus fekk eit forgiengeleg liv tilbake. Han var ikkje stått opp til det evige livet - enno. For det gjer Jesus på påskedagen.

Oppvekkinga er særstoff hjå Johannes, og er det viktigaste teiknet hjå Johannes. Det er dessutan mange vitner til stades, og ikkje alle er positive til Jesus. (11,46) Det er det einaste teiknet som viser at Jesus har makt over liv og død, i evangeliet. Det er dermed direkte kopla til hovudtemaet i evangeliet: Jesus er den venta Messias som er kommen frå Gud til frelse for menneska. Liknande under er beskrive hjå synoptikarane (Luk 7, 11-17 og Mark 5, 35-43).

Innsteg til preika

Preiketeksten går rett inn i hovudbodskapen i kristendommen. Håpet om at vi gjennom Kristus skal bli vekt oss opp frå dei døde. Sjølv synest eg det av og til er vanskeleg å finne gode vinklingar, utan å bruke gamle klisjear. Men teksten fortel mykje om kven Gud er, og kva for prioriteringar han gjer. Her er nokre moglege innsteg:

-Nokre menneske er uredde og kan utsette seg for risiko. Dei seier kanskje at dei er merksam på at dette er farleg og kan lede til døden. Når ein i gruppa faktisk døyr, kan det vise seg at det ikkje alltid er så gjennomtenkt likevel. Det er noko uventa ved døden. Å vere førebudd/forsont med døden, er ikkje det samme som å vere klar. Andre menneske søker på alle måtar det kontrollerte, og finn seg ulike teknikkar for å ha kontroll heilt inn i døden. Kommunar, sjukehus eller Forsvar lagar handlingsplanar, retningslinjer og rutiner ved ulykker og dødsfall. Gode (eller mindre gode) "system" eller "prosedyrar" blir til for å redusere risiko, og for å handtere døden. Dersom ei ulykke skjer, blir det dermed ofte som følge av ein feil, der nokon har skuld. Rutiner og system er absolutt eit gode, men for mange reguleringar kan gjere døden til noko unaturleg og utolelig. Det er å gjere seg unødvendig sårbar, for det eksistensielle spørsmålet kring døden er der på tross av alle prosedyrer og velferdstiltak. Liv og død forblir ukontrollerbart for menneske - berre Gud har makt til å kontrollere dette.

-Marta og Maria sendte bod på Jesus. Dei hadde *tillit* til han. Det er vanskeleg å sei kva forventningar dei hadde. Men eit håp om eit mirakel ligg der vel? Sjølv om Jesus snakkar om ting dei ikkje kan forstå fullt ut, gjer dei som han seier. Dei hadde ein grunnleggande tillit til Jesus, og han hadde medkjensle med dei. Døden er noko vi ikkje kan erfare. Det er uforeinleg med liv å vite kva døden inneber. Tillit til Gud og hans løfte er ein måte å forsone seg med forutsetningane for livet.

-Gud gjer løfte, og bruker krefter på oss. Vår menneskelege kraftbruk har preg av både godt og vondt. Vi bruker store ressursar på hjelpearbeid, opplæring, sjukestell osv. Men det blir også brukt enorme krefter på det destruktive. Det nokon bygger opp, kan bli øydelagt av andre. Menneske drep og skadar kvarandre. Eller vi let vere å reagere på krig og kranjel mellom nasjonar eller familie-medlemmer. Gud derimot brukar krefter på oss. Han brukar makt på å bygge opp menneska. Teiknet i Johannes 11 viser at Gud har *vilje* til å gjere godt - og *makt* til å utføre det.

-Ved å bli menneske og så dø, skapte han

fred mellom menneske og Gud. På den måten er ein relasjon gjenopprettet. Ein fredsavtale mellom menneske og Gud er komen i stand. Den er der på initiativ frå Gud, og *krev* ingenting av oss. Men det ligg ei *oppmoding* til oss, både om å forkynne denne fredsavtalen, men samstundes å arbeide for at den fred som no herskar mellom menneske og Gud - også kan bli verkeleg mellom menneska.

Gudstenesta

Søndagen har eit preg av påske. Midt på hausten, når naturen er i ferd med å gå i dvale, talar kyrkja om oppstode og nytt liv! Sjølv synest eg at denne teksten er ypperleg å dramatisere. Det er så mykje dramatikkk i teksten at den toler å stå åleine - ukommentert.

Eg vil bruke påskesalmar denne søndagen: Deg være ære 187, Jesus lever 179, Han er oppstanden 191, Dine hender er fulle av blomster 194. Nokre fleire: Reis deg Guds menighet 514, Vår lovsang skal..656, Vi bærer mange med oss 657.

BJARTE NESE

18. søndag etter pinse

30. september 2007

Mark 2,18-28

Lesetekstene og kollektbønn:

Den første leseteksten er fra Jesajas første kapittel. Teksten kjører hardt ut! Både i gudstjenesten og i sin samtid. Tenk på at dette er blant de aller første ordene i Jesajas bok. Her slås tonen an, her sies det noe om hva som er viktig. Tomme gaver og skinnhellighet er ikke hva Gud ønsker av menneskene. Gud ønsker mennesker som vil lære å gjøre det gode, som vil legge vinn på det som er rett, og som vil strekke ut en hånd til et medmenneske som trenger det.

Det høres jo både rett og fint ut syns jeg. Men... jeg vet jo hvor lett det blir slik at andres meninger får styre mine valg og handlinger, også innenfor kirken og menighetens sfære. Derfor er kollektbønnens ord om å tjene Gud framfor å takkes andre, en bønn som hjelper oss å holde fokus på hva som er viktig.

Paulus sine ord fra romerbrevet omhandler samme tema; vi skal ikke dømme andre for valg de gjør. Vi skal ikke måle våre avgjørelser opp mot andres, heller ikke når det gjelder fromhet og valg innenfor troens liv. Det er ingen enkel sak, for mange av oss er mer opptatt av andres meninger enn vi tror, kanskje særlig når det gjelder trosutfoldelse og kristent liv. Kollektbønnens ord om hjelp til å bli fri fra det for å tjene Gud er gode ord å starte gudstjenesten med.

Preken:

Teksten starter nettopp med å bekrefte det ovenfor nevnte: vi er opptatt av hva andre mennesker gjør! "De og de faster... - hvorfor gjør ikke dine disipler det samme?" Underforstått "kan de virkelig være så bra disipler da? Er de like religiøse? Hvorfor ofrer de ikke like mye for sin herre som andre gjør?" Alle som har opplevd å få sin tro og sin trosutøvelse regnet for mindre enn den er av andre, vet hvor vondt det er. Det har nok, opp gjennom historien, ført til at en del mennesker har lagt sin tro bak seg. Mange har erfart at det de mente var tro ikke var godt nok for kirkens folk. Jesus lar seg ikke rokke. Hans tro reduseres ikke av andres smålige tanker. Han møter det

i stedet med nye storhetstanker! ”Kan vel bryllupsgjestene faste mens brudgommen er hos dem?» Så forstetter Jesus med flere eksempler som alle har samme mål: Å fortelle at det er det innvendige som teller, ikke det ytre. Ikke det mennesker ser og er opptatt av, men det Gud ser; menneskenes hjerter.

Neste situasjon er nesten komisk klassisk: Det beskrives nærmest som om fariseerne står ved åkerkanten og følger med, lusker etter Jesus og disiplene i buskene og venter på neste anledning til å slå hardt ned på noe: Nå kommer de - de plukker aks på en sabbat! Fariseerne er raskt frempå. Det minner om scener fra en barnehage hvor lille Selma roper: ”Se, se hva Markus gjør! Det er jo ikke lov!” for å påkalle en av de voksnes oppmerksomhet når andre gjør noe galt.

Jesus kjenner fariseernes hjerter og deres tro. Han vet at det ikke er alle motargumenter som hjelper her. Men å sitere den hellige skrift som de fleste fariseerne kjenner godt, det kan hjelpe. Jesus bruker eksempelet om David. Nå var vel ikke Jesu disipler i nød, og de sultet nok ikke, men Jesu mening kommer sterkt fram: ”Sabbaten ble til for mennesket, ikke mennesket for sabbaten. Derfor er Menneskesønnen herre også over sabbaten.”

Teksten kan forstås på mange ulike måter. Noen vil her hevde at flere av budene i Bibelen blir opphevet, av Jesus selv. ”Gjør det som måtte passe best for deg, når det måtte passe deg.” Jeg tror ikke det er meningen i Jesu ord. Jeg tror Bibelen gir oss lover, og at flere av dem har gyldighet for oss i dag. Samtidig tror jeg Jesu ord er en tydelig oppmuntring til oss om å ikke bli for firkantete. Mennesket - Guds fremste skaperverk - er viktig, noen ganger viktigere enn Bibelens bokstav, jfr eksempelet med David og hans menn i åkeren. Mennesket er ikke skapt kun for å overholde lovens ord. Men loven er til for å hjelpe menneskene til et bedre liv.

Det er det menigheten i dag oppmuntres til å huske. Et kristent fellesskap skal ikke være et dømmende fellesskap, men et åpent fellesskap av mennesker som alle trenger råd, veiledning og hjelp i blant. Et fellesskap hvor det er lov å si at man ikke alltid vet hva som er rett og galt. Et fellesskap hvor vi kan søke sannheten sammen, stadig med ønske om å komme

nærmere Gud. Gudstjenesten er stedet hvor vi møtes i vår lengsel etter å se mer av hvor vi skal gå.

Bibelen er full av eksempler på at vi har med en Gud å gjøre som ikke tåler urett, se bare Jesaja-teksten vi hadde i dag! Samtidig er vår Gud opptatt av å gjøre det klart for oss at uretten tåler han ikke, fordi den ikke er til vårt beste. Gud som har skapt oss og elsker oss, tåler ikke å se hvor mye urett vi begår mot hverandre, på lokalplan som i skolegården, i kirkemiljøet og på arbeidsplassen, eller på globalt plan. Gud er Gud for alle, for dem som faster og for dem som ikke gjør det.

Sommerens gudstjenester er fylt av sterke oppmuntringer til omvendelse, tro og forsakelse. Dagens tema føyer seg inn i rekken. Men de befriende ord fra Jesu munn må stå som en soleklar overskrift over dagen i dag: ”Sabbaten ble til for mennesket, ikke mennesket for sabbaten. Derfor er Menneskesønnen herre også over sabbaten.” Ikke for å missbrukes til mitt eget beste. Men som en formaning til å legge vekt på det som er det viktige.

Bare Gud kjenner våre hjerter.

**INGVILD HELENE
MYDSKE FALLEGÅRD**

Høsttakkefest 2007

(fleksibel dato)

Lukas 12, 13-21

Til orientering og ettertanke.

Lukas 12, 13-21 opptrer som prekatekst to ganger i året. 2. søndag etter pinse (II) og for høsttakkefest (I). 2006 var et unntak da prekateksten for 2. søndag etter pinse var gammeltestamentlig: Forkynneren 12,1-7 (se for øvrig LK 9/06). Teksten ble altså lest i gudstjenesten den 18. juni i fjor - men ikke prekt over. Nå kan den tas med opp på prekestolen. Ja, det er faktisk lov fortsatt å bruke alle sentrale møbler i kirkerommet og minimalisere den museale koldbrannvirkning på gudstjenesteopplevelsen.

Sammenhengene som teksten opptrer i og sammenhengen mellom sammenhengene er til ettertanke. Høsttakkefest og pinsefest - jo, de henger sammen. Den første søndagen etter trinitatisfesten høster på en måte førstegrøden fra åpenbaringsdelen av kirkeåret: Jul, påske, himmelfart og pinse etterfølges av etterfølgelsens tid, grønn tid preget av vekst mot høst. Nå høstes kirkeåret i etterfølgelse. I møte med den inkarnerte, oppstandne og himmel-farne - og med hjelp av Ånden og han som sitter ved Guds høyre hånd og ber for sine venner - er det mulig å følge kallet ut i verden. Utrustningen er ikke liten - og den har gitt kraft til tjeneste og misjon i snart 2000 år. Nå går vi mot dagen da alle ting høstes inn - og enhver er kalt til å se framover og gjøre seg rik i Gud; For Gud er rik og kan gjøre rik. Hans godhet er nemlig stor. Hans miskunnhet tar virkelig ikke slutt. Han nærer og styrker sin kirke på jord. Han leger når håpet blir brutt. La det både være sunget og sagt og feiret i høsttakkefestens rytme og ramme! La alteret bugne av frukt og korn, inviter gjerne til elgsteik og la nattverdbrodet være stort og bakt; Bakt av folk som lukter svette, med never som har tatt i landbruksredskap og med modne, sugde bryster, og som har sett sola gå opp og ned bak den lokale ås og åker.

La alle være med å feire, og send gjerne ut noen spesielle invitasjoner. Det er lov å ha noen gudstjenester også for spesielt inviterte. Disse "larva Dei" - Guds larver (Luther) som kanskje ikke har frimodighet til å gå i kirka uten gyldig

grunn men som kommer med horn og trompet, bakt og bunad og flagg, når muligheten er der. Jeg tenker på bygdekvinnelaget, skolekorpsset, idrettslaget, historielaget, misjonsforeningen, og ymist anna. Folkekirken level! Lengle!

Ettertanke etter ettertanke.

Høsttakkefesten er en ettertankens fest. Sommeren er full av liv og lys: Mulighetenes årstid. Høsten stiller varene ut: Årets frukter ligger og bugner i fat, sekker og siloer - under korbuer, på alterbord og i containere. Høsten er takknemlighetstid. Livets frukter bugner også; Nedbetalte hus som stiger i verdi, barnebarn og olderbarn. Slekt, navn og rykte føres videre. Nye testamenter overtar for gamle. Valg og investeringer var ikke forgyves. Rikdommen i livet er stor og veiene som livet tar mange. Men mange muligheter gikk også tapt. De ble aldri virkeliggjort. Døden kom som en tyv den gang da. Et valg jeg gjorde, var katastrofalt galt. Sykdommen slo ned og ødela livet med livets krefter. - Hvem har skapt alle vepsene, vepsene, vepsene? Gud i himmelen? - Høsten innebærer en bevissthet om dette også. Høsten kan være bitterhetstid.

Hos mange som er i livets høst, kjemper takknemligheten og bitterheten om menneskets sjel på ettertankenes stille arena. Livets høst er en dramatisk tid. Høstens åndelige betydning er kampen om perspektivet. Der bryter Kristus inn med ordets sverd og ber oss sørge for å være rike i Gud. Med lavmælt intensitet møter han mengden og menigheten med fortellingen om den rike bonden (Lukas 12, 13-21). Vi kunne ha kalt fortellingen "den rike tosen" slik mange engelskspråklige bibelutgaver gjør ("*the rich fool*"). Han setter oss uforstandige mennesker på valg. Han ber oss søke rikdommen hos Gud i stedet for rikdommer i verden. Han lærer oss å søke, banke og be: "Gi oss i dag vårt daglige brød" heller enn å leve etter "Spis, drikk og vær glad". Det er en forskjell: Den er avgjørende! Spill ikke alt bort! Alt står på spill!

Måtte Gud i himmelen velsigne oss med modenhet og klarhet (som høsten selv) slik at det som har dypere verdi kommer over det overfladiske. Kanskje vi da kan bli mer og mer menneske, rikere og rikere i Gud, ja

til og med oss selv, før vi høstes inn. KYRIE ELEISON!

Prekenteeksten.

Teksten handler om våre holdninger til materielle ting - og vår prioritering, vår dømmekraft, ja, vår åndelige intelligens. Min konfirmantbibel (revidert 1930 utgave: 1968) har den geniale overskriften: "Jesus advarer mot havesyke og næringsorg" !! - Jeg husker godt den dag i dag hvordan frøken Ødegaard advarte oss mot havesykens farer og forbannelser i fjerdeklassens kristendomstime. Prekenen må gjerne bringe ordet "havesyke" til heder og verdighet igjen (hvis det går an å si det slik). "Næringsorg" - er også et utmerket ord fra tiden da språket hadde lov til å være intelligent. Litt germanisert norsk: "Sorge" (tysk) = bekymring. Bekymring når det gjelder å "sørge" for livets underhold.

Den første delen av teksten versene 13-15 er en spontan stridssamtale. En bror som antakeligvis er en lillebror, mener at storebrøren ikke deler arven slik han skal (5.Mos 21,17). En eldre bror hadde rett på en større del av arven enn en yngre. Mange ville ha følt dette som urettferdig i utgangspunktet - og enda verre blir det da hvis den yngre ikke får noe. Slik synes tilfellet å være her.

Spørsmålet fra brøren er imidlertid en uttidig avbrytelse i en viktig tale som Jesus holder om løftet om Åndens kraft i forfølgelsens tid. Et desperat viktig tema. Så denne unødvendige avbrytelse. Det er en god porsjon irritasjon å spore hos mesteren. Her møter vi altså en som ikke følger med i timen; En som er så opptatt av sin egen sak at han ikke klarer å holde kjefst om seg og sitt: Viktigere enn alt annet. Det er godt jeg ikke er slik.

Jesus gjør det klart at hans oppgave ikke er å gå inn i menneskers private anliggender. Der må vi ordne opp selv (også i dag). Jesu oppgave er å gi et perspektiv på liv og underhold som setter det viktigste først. Det gjør han ved å fortelle om den rike bonden, den havesyke toskan. Han som ikke skjønnte at regnskapet som skulle avlegges, ikke fantes i låven, men i sjelen. Mannen var en tosk fordi han talte om "mange år" og ikke skjønnte at han nå stod foran livets avslutning. Alle hans eiendeler kunne heller ikke gi hans sjel den

rette føde. Han var selvisk. Han bruker ordene "jeg" og "min/mitt" 12 ganger. Han tenkte alt han eide til eget forbruk - han ville ikke hjelpe andre. Han planla et liv i luksus. Han trodde han hadde kontrollen og tenkte ikke på Gud som ga ham alt, livet inkludert, og som hadde kontrollen. Gud kunne kreve hans liv, hans sjel. Han var dum nok til å sette sin lit til de materielle ting. Trubadurens stemme lyder fortsatt: *Du kan ingenting ta med deg dit du går.* Alt blir da ingenting - døden er en fantastisk ting. Tenk hvor forferdelig alt hadde blitt i denne eon hvis vi ikke skulle dø!

Prekenen: Skisser og muligheter.

Etvighetsperspektiv og etisk perspektiv:

Rikdom som måler mye materielt, men som allikevel ikke holder mål.

Rikdom som ikke holder mål i forhold til ansvaret for verden.

Preken som er krass mot kollektiv forbruksmani.

Forbrukerkulturens manisk-depressive psykose: Selv om vi er depriment over at vi er i ferd med å kjøre planeten til heite drivhus-helvete - klarer vi ikke å snu.

Omvendelsesperspektivet i teksten: Det går an å vende om, snu, endre retning, følge det åndelige kompasset.

Pengebegjærets fare: Er det lov å bruke ordet "tosk" om rike mennesker?

Perspektivpreken.

Den ydmyke holdning til arbeid, husdyrhold og jordbruk.

Sammenhengene og våre låver: Kriger, kriser, oljepris, oljefond, sterke bastioner av rike nasjoner, subsidier og tollbarrierer. EU, dyret og åpenbaringen!

Å samle i låver er praktisk ateisme: et livsperspektiv som er for kort.

Åkeroppvekking.

Et perspektiv fra Olavsarven og bondebygda: En fortelling med sterk symbolkraft, særlig på høsttakkefesten. En fortelling om ødelagte liv - og det å bli rik i Gud. Før kongen Olav Haraldsson kom til Stiklestad i 1030, hvilte han på en gård øverst i Verdalen som heter Sul. Der bodde Torgeir Flekk med familie og folk. Hærmennene til Olav kom til å trække ned åkeren. Vi kaller dette og lignende for "hær-

verk". Bonden ble forbanna. Kong Olav setter seg opp på hesten sin og rir rundt åkeren. Han forteller bonden at Gud vil rette opp skaden, og at åkeren igjen vil stå gul og fin for sin herre. Som sagt så skjedd, og åkeren ga rik grøde. Det ble en spesiell høsttakkefest på Sul i 1030.

Åkeroppvekkingsritualer var en del av kulturen vår før Olavs tid. Folket gikk rundt åkeren om våren for å oppvekke den, og slik sørget de for at det nye livet fikk vokse. En kultisk handling som ble fortsatt etter kristendommen med kristne bønner og bilder av helgener, Olav den hellige eller andre hellige.

Den kristne menighet er de bønder som i dag rir og går og kneler ved nedtråkket åker. Med bønner og sanger og levende menighetsliv får de brukkne aks til å reise seg igjen, til å trekke næring fra brød og vin og løfte seg mot lyset. Aks kan være brukket av forskjellige lodd som alle var tunge: Rikdom og bekymringer, fattigdom og nød, rus og avhengighet, krig og terror, ensomhet og tap av vitale sammenhenger. Men Gud har ikke oppgitt sin skaperdrøm med noe menneske: Åkeren kan stå gul og fin for høstens Herre. Det er det alt handler om. Til Jesus kommer igjen er den kristne kirkes vandring gjennom historien et åkeroppvekkingsstog.

Et perspektiv fra et nedtråkket aks, poeten Tor Jonsson. Diktet er en ydmyk lovprisning av "gud" og alle hans larver - de som gjør høst mulig - uten store bokstaver, - ikke hele sannheten - men sannhet:

KVARDAGSSALME

*Du fell på kne
ved furulegg.
Du kløyver ved,
du tømrar vegg
og tener gud.*

*Du slår ei eng
og haustar korn.
Du går i seng
og avlar born
og tener gud.*

*Du talar mildt
til maktlaus bror,
eit stort og stilt
og ærleg ord.
Du tener gud.*

*Du går mot grav.
Du går mot natt.
Men alt du gav,
skal leva att
og tene gud.*

Salmer.

Salmeboka har en egen henvisning for høsttakkefest: Guds skaperverk 281-294, Guds omsorg 295-320 og Forvalteransvaret 712-721 særlig 716. I tillegg vil jeg nevne Anders Frostensons "Trua ser dei kvite marker" NoS 498 og dessuten 568. Fra Salmer 1997: 27, 102, 109.

Så nå gjelder det bare å stille siktet.
God elg!

KJELL A. SKARTSETERHAGEN
Sokneprest i Nittedal

Den norske kirkes presteforening arrangerer i samarbeid med godkjente kurssteder og Det teologiske Menighetsfakultet

**PASTORAL - KLINISK UTDANNING 11 UKER
HØSTEN 2008
SAMT KURS MED UTVIDET TIDSRAMME 2007/08**

PKU er sjelesorgfaglig prosesslæring via praksis, refleksjon og veiledning, individuelt og i gruppe. Utvikling av personlig og teoretisk kompetanse, samt integrasjonskompetanse utgjør hovedelementene i læringen. Utdanningen retter seg spesielt mot prester og diakoner, men også andre kirkelige medarbeidere kan søke.

For prester inngår utdanningen som 20 studiepoengs emne i *Mastergrad for klinisk sjelesorg (totalt 120 sp)* eller i *Mastergrad i praktisk teologi (totalt 90 sp)*. Den er også kompetansegivende som element 1 og 2 i SPP-programmet.

LOVISENBERG DIAKONALE SYKEHUS, OSLO

8. SEPTEMBER – 21. NOVEMBER 2008

Kursleder: Sykehusprest Hilde Unsvåg, godkjent veilederkandidat i PKU under veiledning av Bergljot M. Aa. Hauglid, g.k. veileder i PKU.

Bolig: Rimelig hybel på stedet

Adresse: LDS, 0440 OSLO

For mer informasjon: Bergljot Hauglid, tlf 23 22 50 00, e-post: bergljot.hauglid@lds.no

INSTITUTT FOR SJELESORG, MODUM BAD

8. SEPTEMBER – 21. NOVEMBER 2008

Kursleder: Sykehusprest Inger Ma Bjønnes, godkjent veileder i PKU

Bolig: Rimelig hybel på stedet

Adresse: IFS, Modum Bad, 3370 VIKERSUND

For mer informasjon: Inger Ma Bjønnes, t. 32 78 97 30, e-post: ingerma.bjonnes@modum-bad.no

INSTITUTT FOR SJELESORG, MODUM BAD

Høsten 2007 – våren 2008

NB: Utvidet tidsramme, 28 mandager, oppstart medio november

Kursleder: Instituttprest Gunnar Fagerli, godkjent veileder i PKU

Adresse: Institutt for sjelesorg, Modum Bad, 3370 VIKERSUND

For mer informasjon: Gunnar Fagerli, tlf 32 74 98 30, e-post: gunnar.fagerli@sjelesorg.no

Søknadsfrist: 15. september 2007. Søknad sendes tjenestevei til Presteforeningen

Kostnad: kr. 18 000,- pluss evt. hybel

Gebyr: kr. 1 000,- til Presteforeningen for ikke-medlemmer

Søknadsskjema: Godkjent søknadsskjema og mer informasjon fås ved henvendelse direkte til utdanningsstedene eller, Den norske kirkes presteforening ved Ragna Dahlen, tlf 23 08 16 04, e-post dahlen@prest.no, eller via www.prest.no

DEN NORSKE KIRKE
Hole kirkelig fellestråd

2. gangs utlysning

Ledig 80% stilling som Menighetsprest/Prosjektleder i Hole prestegjeld.

Stillingen er delt i 40% menighetsprest og 40% prosjektleder i trosopplæringsprosjektet.

Arbeidet vil i hovedsak knyttes til

- Gjennomføring av trosopplæringsplanen
- Arbeid rettet mot skole og barnehage
- Vanlig prestatetjeneste
- Litt tjeneste rettet mot bygdas eldre

Det vil bli utarbeidet en egen instruks for stillingen.
Stillingen lyses ut i stillingskode 5226 prest og lønnes etter KA sin tariffavtale.

Det følger ikke bolig med stillingen.

Søknadsfrist 6. september.

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til Hole kirkekontor
tlf. 32157149 eller kirkeverge Stein Helge Hammersbøen på tlf.
90982853.

Fullstendig utlysning – www.hole.kirken.no

Søknad med CV sendes til:
Hole kirkelige fellestråd
Prestegårdsvn. 113
3530 RØYSE

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGER

Borg bispedømme

Borg bispedømmeråd har i møte 21.06. 2007 foretatt følgende tilsetninger:

- Aage Bjørge Martinsen som prostiprest i Østre Borge syssel prosti
- Bettina Eckbo som prostiprest i Østre Romerike prosti
- Elise Bjerkreim Børresen som prostiprest/studentprest i Follo prosti
- Jens Fredrik Brenne som fengselsprest ved Indre Østfold fengsel, Kvinnefengselet på Ravneberget og Fredrikstad fengsel
- Terje Kjølsvik som sokneprest i Øvre Romerike prosti med tjenestested Langset og Feiring sokn

Vi har mottatt bekreftelse på at de tar imot stillingen.

SØKERE

Borg bispedømme

Søkerliste, prostiprest Follo prosti i Borg bispedømme:

- Unntatt offentlighet
- Moe, Knut Helge Markussen (26), Stasjonsprest, Oslo
- Lunde, Øvind (51), Vikarprest, Finstadjordet
- Jensen, Kjerstin (31), Ungdomsprest/prosjektleder, SKI
- Mehren, Per-Arne (61), Rådgiver, Tertnes
- Tegnér, Jostein (44), Kapellan, Heer
- Ingvaldsen, Magnus (25), Vikarprest, SKI
- Borchsenius, Christian (37), Kapellan (vikar), Oslo

Kjønnsfordeling:

Kvinner 1 - Menn 7

Tunsberg bispedømme

Søkere til stillingen som sokneprest i Styrvol, Svarstad og Hem sokn i Larvik prosti:

- Anne Borchgrevink, vik. Sykehuspest Radiumhospitalet, f. 75
 - Bjørn Kinserdal, fung.kap. Porsgrunn, f. 57
 - Eiliv A. Larssen, spr. Flatanger, f. 57
 - Morgan Thorsen, kap. Rjukan, f. 55
- Tilsetting er beregnet til 19. sept.

Bjergvin bispedømme

Følgende har søkt embetet som prost i Midhordland prosti i Bjergvin bispedømme. Det er 4 søkere til embetet:

- Askeland, Margrethe Holmboe, sokneprest i Brønnøy sokn, Brønnøysund, f. 1952
- Eintveit, Harald, sokneprest i Tinn sokn, Tinn, f. 1951
- Hellesøy, Arild, prost i Indre Finnmark, Karasjok, f. 1960
- Ådneram, Karsten, sokneprest i Hafrsfjord, Ålgård, f. 1945

LEDIGE STILLINGER

Tunsberg bispedømme

Sokneprest i Ringerike prosti med Hønefoss sokn som tjenestested.

Hønefoss menighet utgjør ett sokn og danner sentrum i storkommunen Ringerike. Folketallet i menigheten er vel 9000. Forbindelsene til Oslo og Drammen (60 km) er meget gode.

Foruten soknepresten betjenes menigheten av prosten i Ringerike og en prest som har hovedansvaret for arbeidet med dåpsopplæring, i tillegg til noe avlastende prestedjeneste for prost og sokneprest. Prostiets eneste diakon har halvparten av sin tjeneste i Hønefoss. Som resultat av den nye organisering av prestedjenesten er det et utstrakt samarbeid om tjenesten i prostiet. Menighetens ansatte har nettopp flyttet inn i nye, flotte lokaler midt i sentrum, hvor også prosten og kirkevergen og de øvrige administrativt ansatte holder til, og i tillegg også ansatte fra flere andre menigheter i prostiet.

Hønefoss kirke er en langkirke i tre, bygget i 1862 og har 350 sitteplasser. Det holdes gudstjenester hver søn- og helligdag. Årsstatistikken viser at det i 2006 var 67 dåp, 86 konfirmanter, 10 vigslar, og 90 gravferder i Hønefoss sokn. Gjennomsnittlig antall deltakere i hovedgudstjenester ligger på ca 90, og gjennomsnittlig antall nattverdgjester på ca 40. I nybyggerstrøket Heradsbygda holdes inntil 20 gudstjenester årlig, fordelt på kapellet i Heradsbygda omsorgssenter og barneskolen på Helgerud. Menigheten har en gammel drøm om en framtidig arbeidskirke for denne del av menigheten.

Ringerike krematorium ligger i nærheten av kirken. Like ved ligger også Hønefoss kirkestue, som er et naturlig samlingssted for menighetens ulike aktiviteter (innviet i 1980).

I soknet finnes 4 barneskoler, en ungdomsskole og to videregående skoler, og i tillegg Ringerike folkehøgskole og en stor avdeling av Høyskolen i Buskerud (HIBU). 2 alders- og sykehjem besøkes jevnlig av prestene og diakonen. I byen er det syv kirker/forsamlingshus for forskjellige menigheter, og samarbeidet med dem er positivt og konstruktivt. Det er mange foreninger for de forskjellige kristelige, sosiale og humanitære formål. Normisjon har eget forsamlingshus, hvor det drives et blomstrende arbeid blant barn og unge. Ringerike Tensing

rekrutterer fra hele prostiet og er tilknyttet Norges KFUK/M. Mange unge er også engasjert i det lokale KRIK-arbeidet.

Soknepresten har fast sete i Hønefoss menighetsråd, leder prestedjenesten i soknet, deltar i prostiets beredskapsordning, og inngår i turnus når det gjelder gudstjenester, kirkelige handlinger og andakter ved institusjoner. I tillegg kommer konfirmantundervisning og samarbeid med skolene. Til nå har soknepresten vært prestens faste vikar, men det kan bli en annen prest i prostiet.

Soknepresten deltar i beredskapsturnusen for prostiet.

Vi søker en sokneprest med gode samarbeidsevner og lederegenskaper, og med vilje og evne til å bidra til trivsel og godt fellesskap i stab og medarbeiderflokk. Menighetsrådet uttrykker et sterkt ønske om at den nye soknepresten kan bidra til å styrke menighetens arbeid blant barn og unge. Høyt på lista står også ønsket om en sokneprest som kan inngå i menighetens arbeid med gudstjenestefornyelse og utvikling av det kirke-musikalske liv, i nært samarbeid med kantor og øvrige medarbeidere. Personlig egnethet til stillingen, og evne til å møte menighetens mange utfordringer vil bli vektlagt.

Bokmål er målformen i kirke og skole. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV).

Det er boplikt til stillingen. Tjenesteboligen ligger i et pent boligstrøk, er bygget i 1963 og ligger knapt 1 km fra kontor og kirke. 1. hovedplan inneholder hjemmekontor, hall og peisestue. 2. hovedplan inneholder kjøkken, vaskerom, spisestue, 2 soverom og bad. Underetasjen inneholder 2 soverom, bad og bodar. Garasje og hage. Kommunens eiendomstjeneste vil gjennomføre nødvendig oppussing og oppgradering til dagens standard.

Stillingen lønnes i stillingskode 0930 - sokneprest, lønsspenn 51-68 i Statens lønnsregulativ. Pensjonsinnskudd. Endelig lønnsfastsettelse ved egen prosedyre etter tilsetning.

Øvrige godtgjøringer, rettigheter og forpliktelser som til enhver tid gjelder for presteskapat.

Nærmere bestemmelser om tjenesteoppgaver for stillingen kan bli fastsatt av bispedømmerådet etter gjeldende prosedyre. Vi tilbyr deltakelse i

bedriftshelsetjenesten. Skyssgodtgjøring for alle tjenestereiser etter Statens regulativ.

Søkeres navn vil normalt bli offentliggjort. Anmodning om å få sitt navn unntatt offentlighet, må begrunnes.

Tilsetning skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder, og den som tilsettes må rette seg etter:

- a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v., herunder spørsmål vedrørende tjenestebolig og boligfradrag, samt
- b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og tjenestedistrikt

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prost Jan Otto Myrseth, tlf 32 18 15 20, mobil 995 18 280, evt Tunsberg bispedømmekontor, tlf 33 35 43 00.

Søknad med CV, vitnemål, attester og referanser sendes Tunsberg bispedømmeråd, postboks 1253 Trudvang, 3105 Tønsberg innen 21. sept. 07.

Agder og Telemark bispedømme

Stillingen som sokneprest i Aust Nedenes prosti, i Agder og Telemark bispedømme, med Gjerstad og Vegårshei sokn som tjenestested. (2.gangs utlysing.)

Stillingen som sokneprest (100%) i Aust Nedenes prosti, med Gjerstad og Vegårshei sokn som tjenestested er ledig.

De to soknene utgjør kommunene Gjerstad og Vegårshei. I Gjerstad bor det 2500 mennesker, og på Vegårshei 1850.

Sørlandsbanen har stoppested i begge kommuner. Avstanden med bil mellom Gjerstad kirke og Vegårshei kirke er 18 kilometer.

Gjerstad kommune er delt i to deler. Det er øverbygda som er det administrative og kulturelle senter. Her ligger også prestegården

og kirka. Det er 8 km til E-18 som går gjennom ytterbygda. Her ligger Brokelandsheia som er kommunens service- og næringsområde.

Gjerstad ligger sentralt plassert i Agders øst-region. Det er ca en halv times kjøring fra prestegården og til de tre nærmeste kystbyene Kragerø, Risør og Tvedestrand. Videre er det snaut en times kjøring til Arendal i vest og Porsgrunn i øst.

Gjerstad og Vegårshei byr på rike muligheter til jakt, fiske og friluftsliv. Det er også svært aktive idrettsklubber her som tilbyr gode forhold for både sommer- og vinteridrett. Fylkets skisenter ligger på Vegårshei. Det er også et variert kulturliv i begge kommuner. Her er bla. interkommunal kulturskole, musikkorps, kor og 4-H klubber. Holmen Gård ligger i bygda, og brukes av Norges Husflidslag som kurscenter.

Til stillingen hører Gjerstad prestegård der soknepresten har boplikt. Boligen ble totalrenovert i 1993/94, og er i dag en svært god og praktisk familiebolig. Den er fra 1896, og har en grunnflate på ca. 170m². Boligen har en stor og vakker hage, og ligger sentralt til i øverbygda med flott utsikt over Gjerstadvannet.

Det var her matematikeren Nils Henrik Abel vokste opp.

Til skole, barnehage, butikk, kommunehuset og kirka er det gangavstand.

Prestegjeldet betjenes i dag av sokneprest og kapellan, begge i 100% stillinger. Prestene fordeler tjenesten seg imellom, etter fastsatt ordning. De har hver sine tjenesteuker og betjener da begge kirkene. Det er ca. 45 gudstjenester i hver av kirkene. Det er til sammen ca 60 gravferder og 10-15 vigslar i året. I Gjerstad er det årlig 25-40 konfirmanter, mens på Vegårshei er det 10-20. Begge sokn har ansatt daglig leder. I Gjerstad er det 75% stilling, og på Vegårshei 70%. Til begge stillingene hører kirkebokføring. I Gjerstad har soknepresten og daglig leder kontorfellesskap i kommunehuset. Kontorforholdene er gode. Samarbeidet med kommunen og kommunens administrasjon er svært godt.

Gjerstad kirke er bygdas stolthet. Den ble restaurert og tilbakeført til sin opprinnelige skikkelse i 2004. Det er en stor trebasilika fra 1849. Den kjente kirkearkitekten Grosch har tegnet den. Kirken rommer ca 500 personer.

Kirkesøkningen er god. Det er et godt samarbeid mellom de forskjellige menighetene. I Gjerstad har frikirken og pinsemenigheten egne menigheter og gode lokaler.

Det finnes mange lag og foreninger i begge sokn som arbeider både for indre og ytre misjon. Det er også mange barne- og ungdomslag. Noen av disse drives i samarbeid med de andre menighetene.

Gjerstad menighetsråd har utarbeidet en trosopplæringsplan som er styrende for alt barne-, ungdoms- og konfirmantarbeid. Videre har også Gjerstad menighetsråd valgt unge barnefamilier som sitt nye satsningsområde. Derfor søker menigheten etter en prest som har fokus på dette arbeidet. Menighetsrådet ønsker også en prest med gode samarbeidsevner.

Søker må bekrefte at hun/han kan bruke begge målformer.

Kvinner oppfordres til å søke stillingen.

Den som blir tilsatt må finne seg i:

Endring i tjenesteordning for menighetsprester og regler om lønnsforhold for geistlige tjenestemenn.

Alle avgjørelser som måtte bli tatt i forhold til tjenesten og tjenestested.

Stillingen er lønnet i stillingskode 0930 sokneprest (l.tr. 51-65) Pensjonsinnskudd. Til lønnen kommer regulativmessige godtgjøringer og skyssgodtgjøring etter statens regulativ.

Søknad med kopi av vitnemål, attester, CV, referanser og utfylt skjema for standardopplysninger ved søknad på prestestilling i Agder og Telemark bispedømme, må være kommet til Agder og Telemark bispedømmeråd, Postboks 208, 4662 Kristiansand innen 14.09.2007. Skjema ligger på www.kirken.no/agder under fagområde-personal. Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til Agder og Telemark bispedømmekontor, tlf. 38 10 51 20, prosten i Aust-Nedenes tlf. 37199693 eller soknepresten i Gjerstad tlf. 37119748.

Stavanger bispedømme

Stilling som sokneprest i Dalane prosti med Bjerkreim sokn som særskilt arbeidsområde.

Vi søker sokneprest i heil stilling i Dalane prosti med særleg teneste i Bjerkreim sokn. Dalane prosti dekkjer kommunane Eigersund, Sokndal, Lund og Bjerkreim. Bjerkreim sokn har 3 kyrkjer. I tillegg er Vikeså misjonshus vigsla til kyrkjeleg bruk.

Bjerkreim kyrkje er ei langkyrkje i tre, bygd i 1835. Kyrkja rommar 410 personar. Det er gudsteneste annankvar sundag i Bjerkreim kyrkje.

Ivesdal kapell vart bygd i 1876. Kapellet rommar 210 personar. I Ivesdal kapell er det gudsteneste 4. kvar sundag.

Ørsdalen kapell vart vigsla i 1978. Kommunen eig bygget som også er grendehus. I Ørsdalen er det ca. 10 gudstenester i året.

I 2006 var det til saman: gudstenester 87, gravferder 23, vigslar 12, dåp 36 og konfirmantar 37 i heile soknet.

Bjerkreim sokn fell saman med Bjerkreim kommune. Kommunen er 659 km² og har vel 2500 innbyggjarar. Det er vel 2300 medlemmar i Den norske kyrkja. Folketalet er litt stigande. Bjerkreim er ein innlandskommune i Dalane i Sør-Rogaland, sentralt plassert med korte avstandar til Eigersund, Jær-regionen, Sandnes og Stavanger. E-39 går gjennom kommunen. Viktigaste næringsvegar er landbruk og industri. Kommunen er i ei positiv utvikling. Det er 2 tettstarar - Vikeså og Bjerkreim. Kommunesenteret er Vikeså. Bjerkreim har ein rik og variert natur og ei av dei beste lakseelvane i landet. Tenestetilbodet i kommunen er godt, og det er rikt høve til fritidsaktivitetar og natur- og friluftsliv. Topp resultat på levekårsmålingar tyder på at Bjerkreim er ein god stad å bu i.

Kyrkjekontoret er på Bjerkreim heradshus, Vikeså - 6,5 km frå prestebustaden. Staben består av sokneprest, prosjektleiari/kyrkjelydsarbeidar i 100% stilling, kyrkjevevjerje i 60% stilling og organist i 50% stilling. Det er stabsmøte annankvar tysdag. Det er tilsett kyrkjetenarar og klokkarar i alle kyrkjene. Til saman er det ca. 3,7 årsverk fordelt på 9 personar. Samarbeidstilhøva med tilsette, sokneråd, skular, barnehagar og kommunale instansar er svært gode.

Prestane i Dalane prosti samlast til sosialt, fagleg og åndeleg fellesskap ein føremiddag ca. annankvar veke. I heile prostiet er det

5 sokneprestar, prostiprest og prost. Soknepresten deltek i beredskapsturnus i prostiet.

Soknepresten har hovudansvaret for konfirmantarbeidet som vert gjennomført i samarbeid med kyrkjelydsarbeidaren. Det er i gjennomsnitt 40 konfirmantar kvart år. Soknepresten gjer teneste på Bjerkreim omsorgssenter kvar veke.

Soknerådet sin visjon er: *Me ynskjer at alle i Bjerkreim skal ha ei levande tru på Jesus, vedkjenna seg som kristne og vera frimodige etterfyljarar av han.*

Soknet har jamn deling i alder. Det er 2 gode og tenlege bedehus. Kyrkja brukar desse til konfirmantarbeid og anna arbeid. Det er òg fleire mindre bedehus rundt om i krinsane. I Bjerkreim er det svært godt barne- og ungdomsarbeid som vert drive av organisasjonane. På bedehusa er det sundagsskular, yngres, ulike barnelag, barnekor, vaksenkor, ungdomskor, ungdomslag, fredagstreff (ope hus for ungdom) m.m. Det er godt samarbeid mellom bedehus og kyrkje.

Bjerkreim kyrkjelyd er prosjektkyrkjelyd innan trusopplæringsreforma. Prosjektet omfattar tilbod til 4-åringane, dåpsskule og trafikalt grunnkurs. Dåpsskulen har ca. 100% oppslutnad. Kyrkjelydsarbeidaren driv også m.a. foreldre-barn gruppe, bibelvandring for 6. klassingane, mini-leiarkurs for 2. års konfirmantar.

Det har vore ei utfordring å knyta yngre familiar til det jamne gudstenestelivet. For eitt år sidan starta derfor soknerådet med G2 gudstenester på misjonshuset. Desse gudstenestene startar kl. 17.00 og er i samarbeid med Vikeså misjonshus. G2 gudstenestene har hittil vorte leia av leke gudstenesteleiarar. Det er ca. 8 slike gudstenester i året. Dette er eit vellukka tiltak og eit viktig satsingsområde. Bjerkreim Indremisjon arrangerar "laurdagskveld på bedehuset" ein gong kvar månad. Her kjem folk i alle aldrar og mange unge familiar. Ca. 1 gong kvar månad er det ungdomsgudsteneste i samarbeid med Bjerkreim kr. ungdomslag.

Det er undervisings-, diakoni-, konfirmant- og gudstenesteutval. For trusopplæringsprosjektet er det eiga styringsgruppe.

Vi søkjer etter ein prest som kan fylla stillinga etter tenestordninga og dei oppgaver og utfordringar som er skildra. Ein prest som kan arbeida sjølvstendig og samstundes er oppteken av å arbeida i fellesskap med tilsette og frivilljuge

medarbeidarar, ein prest som vil medverka til gode samarbeidstilhøve, samhandling, trivsel, er kontaktskapande og som har god formidlingsevne.

Ein person som har brei tillit og er samlande i bygd og kristenliv. Det er viktig at presten gjev støtte og oppmuntring til alt kristent arbeid, også det som vert drive av dei frivillige organisasjonane. Arbeid blant ungdom og unge familiar er eit satsingsområde, og vi treng ein prest med vilje og evne til å prioritera desse gruppene - ein prest som ser utfordringar og går inn i dei.

Det blir lagt vekt på personlege eigenskapar. Målforma er nynorsk.

Soknepresten er medlem i soknerådet.

Det er knytt buplikt til stillinga. Kommunal tenestebustad, oppført i 1988, ligg i Røyslandsdalen bustadområde på Bjerkreim. Bustaden har 2,5 etasje og eit bruksareal på 284 m². Det er dobbel garasje og opparbeidd hage. Det er kort avstand til både skule, barnehage og Bjerkreim kyrkje. Huset er ein god og tenleg familiebustad. Stillinga blir løna som sokneprest ltr. 51- 68 i Statens lønsregulativ.

Til løna kjem vanlege regulativmessige godtgjersler. Skyss og telefongodtgjersle etter offentlege satsar. Pensjonsinnskot.

Tilsetjinga skjer på dei vilkåra som til ein kvar tid gjeld og den som tilsetjas må retta seg

- etter dei endringar i lover, tariffavtalar, reglement m.v. samt
- avgjersler som kan influera på tenesta sine gjeremål, særlege samarbeidsområde og tenestedistrikt.

Søknaden med CV, vitnemål, referansar og attestar må vera Stavanger bispedømmeråd i hende *innan 7. september 2007.*

Merk: CV vil bli brukt som utvida søkjarliste. Bruk gjerne PF sitt kompetansekart. Søknadspapir vert ikkje sende i retur.

Dersom søkjaren ikkje ønskjer sitt namn offentleggjort må det føres på CV. Referansar vert å føra på *søknaden*.

Nærare opplysningar kan ein få ved å kontakte stiftsdirektør Åge Bognø tlf. 51 84 62 70 eller prost Inge Bjørn Rossavik tlf. 51 20 11 98.

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms
7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 3500,- +moms

ISSN 0332-5431

